

Boerenzwaluwen al op de terugweg.

Het is nog maar begin maart en de eerste meldingen van boerenzwaluwen in ons land komen al binnen. In Friesland zijn eind november de laatsten gezien. Op 17 november 2020 zagen Theo Bakker en Gerben ter Haar er nog 1 bij Ternaard 't Schoor. Twee dagen later zag Hans van Gasteren er nog een bij de vliegbasis Leeuwarden rondvliegen en op 23 november 2020 ontdekte Romke van der Veen er nog een late tussen Veenwouden en de Houtwiel.

Foto © Jochum Kuhnen.

Boerenzwaluw mannetjes zijn vroeger in de stal terug dan vrouwtjes.

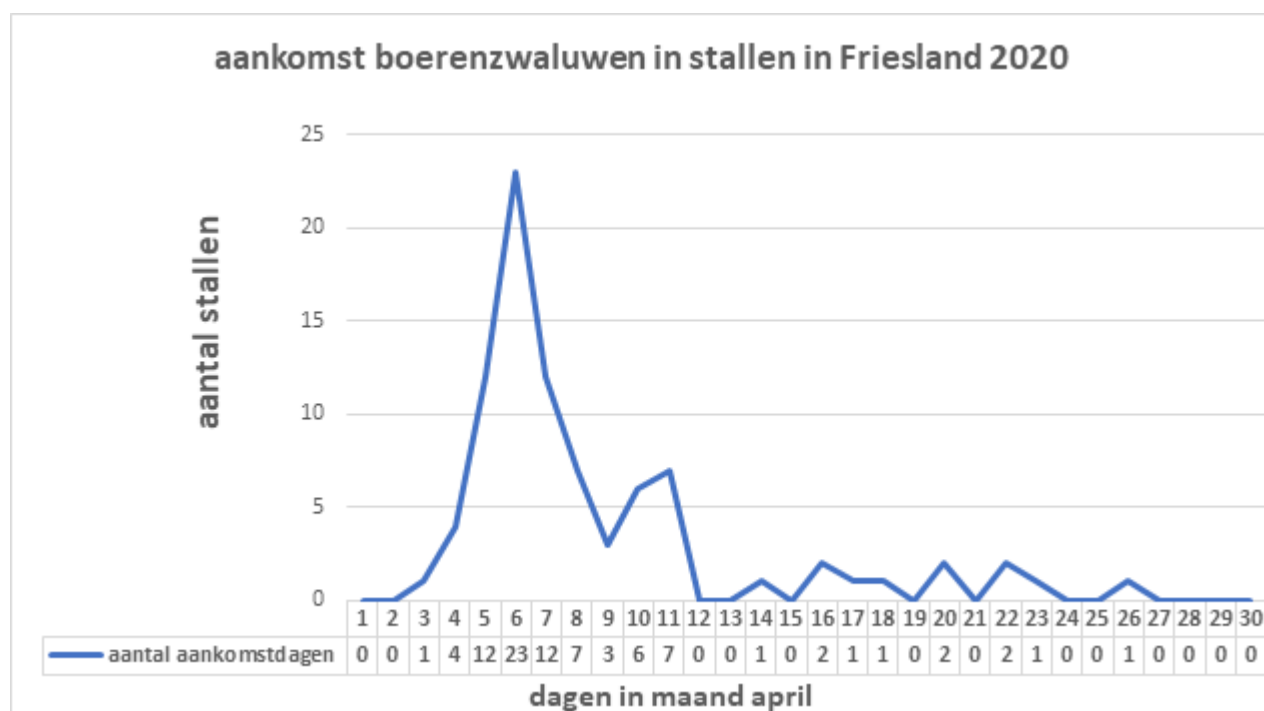
Op 24 december 2020 werd de laatste in ons land uitgezwaaid in Serooskerke in Zeeland door Corstiaan Beeke. De hele maand december zijn er zeker nog een 15-tal meldingen in ons land geweest, vooral aan de westkant in de provincies Noord en Zuid-Holland, Zeeland en enkele in Noord-Brabant. Vaak ging het maar meer om één of twee vogels. Mogelijk zelfs om dezelfde vogels die aan het rondzwerven zijn.

De eerste boerenzwaluw in 2021 in ons land was vroeg en werd al gemeld op 18 februari uit de Kwade hoek in Zuid-Holland (Henrik). De eerste boerenzwaluw in Friesland werd enkele dagen later op 21 februari gemeld. Op 20 februari werd er door Stefan Muller en Mark Broeckaert bij Assendelft (Zuid-Holland) een boerenzwaluw gezien. Kees Hendriks zag op diezelfde dag er ook 1 in Gouda bij Slagenbuurt. Op 21 februari zag Erik Jansen er aan het Badstrand op het eiland Schiermonnikoog de eerste vroege in Friesland. Irma Acket zag op 24 februari haar eerste in Mariapeel in Limburg en M. P. Janssen-Willems trof er op 28 februari 1 bij Vlodrop- Roerdal in dezelfde provincie. Jos Hooijmeijer zag in Koudum op 3 maart zijn eerste boerenzwaluw dit jaar.

Met momenteel (5 maart) nog komende nachten met nachtvorsten van -1 tot -4 graden lijkt het toch aan de koude kant voor boerenzwaluwen om hier overdag al genoeg voedsel te kunnen vinden om te overleven. In

hoeverre de boerenzwaluwen die in februari in ons land gezien worden vogels zijn uit onze broedgebieden is nog onduidelijk. Mogelijk zijn het boerenzwaluwen die probeerden te overwinteren in Zuid -West Europa (Portugal) en Noord-Afrika. Halverwege en eind februari komen in Portugal soms al de eerste boerenzwaluwen terug op de broedplekken. Dat is veel vroeger dan bij ons in Friesland.

De gemiddelde aankomstdata van 86 boerenzwaluw adressen in Friesland in 2020 was 8 april (8.55). Daarbij valt op dat er van de 86 stallen er ruim 25% (23 stallen) binnen kwam op 6 april.

Figuur 1. Aankomst boerenzwaluwen in stallen in 2020 in Friesland.

De vroegste aankomst in broedschuur of stal in 2020 was 3 april te Harkema (Foppe van der Meer). Laatste was 26 april te Hemrik (Henk F. Harmsma).

Vanuit de andere provincies in ons land kwamen helaas maar weinig meldingen binnen van de eerste aankomst IN broedschuren of stallen. Toch kreeg ik uit Gelderland van Arend Heideman (Gelselaar) een vroege melding binnen van 28 maart. Vroegste was een melding van Roel en Maartje Veenstra uit de Gaarkeuken te Oldekerk (provincie Groningen), daar was de 1^e al terug op 24 maart. In de onderstaande tabel zijn alle meldingen per woonplaats alfabetisch op een rij gezet. Mocht U boerenzwaluw aankomst er in 2020 NIET in dit overzicht staan dan zou ik dit graag nog willen weten.

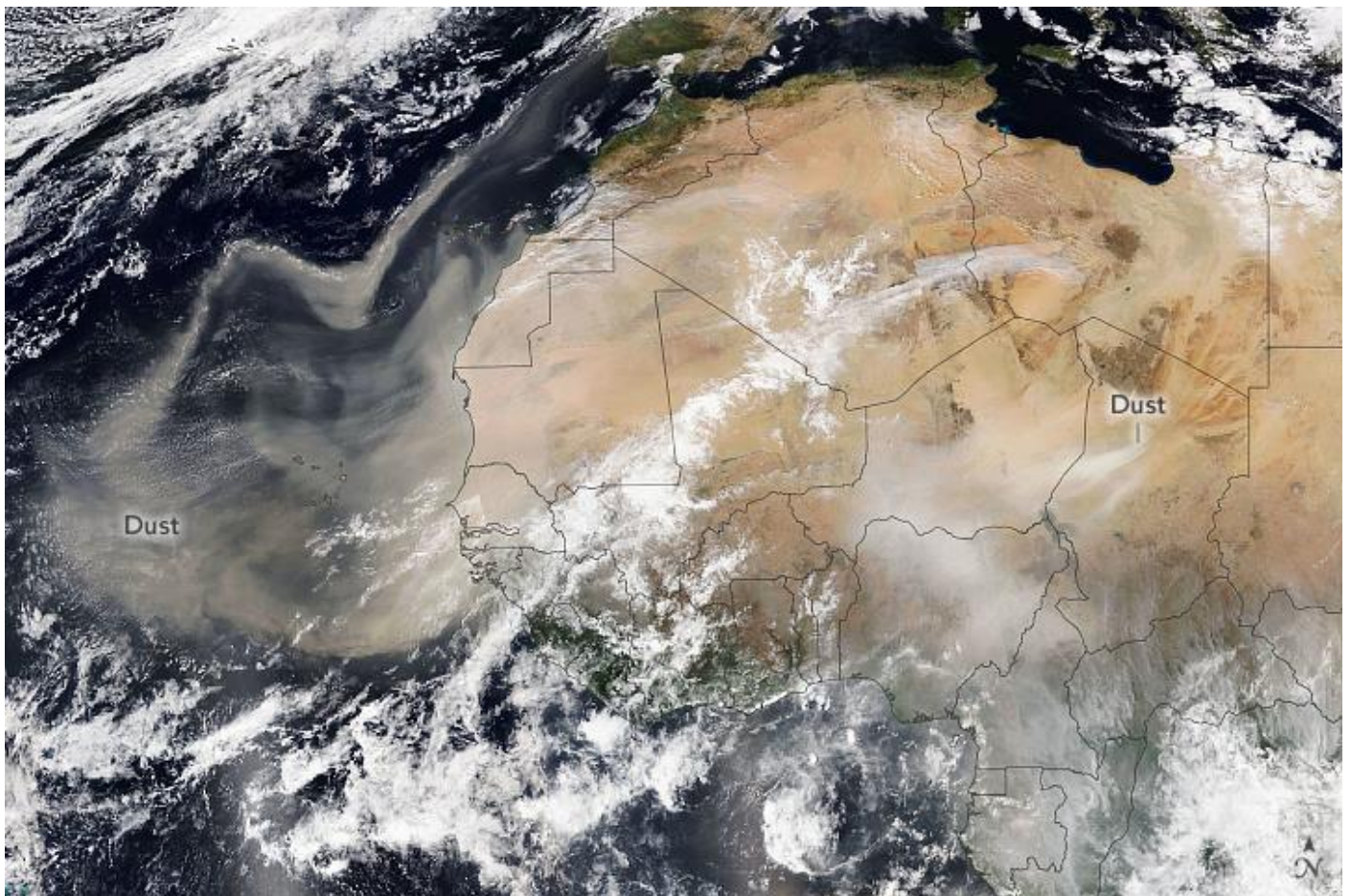
Boerenzwaluwen terug IN de stal in 2020				
Plaats	Provincie	Naam	1e terug in stal 2020	Aantal
Appelscha	Friesland	Adriënne Jonker	11-apr	2
Britswert	Friesland	Afke Hoogland	6-apr	1
Buren Ameland	Friesland	Janke Nobel	10-apr	2
Burgum	Friesland	Jaap van Leersum	22-apr	2
Dedgum	Friesland	Ton en Catharina Westendorp	22-apr	2
De Knipe	Friesland	Sil Dekker	6-apr	2
De Knipe	Friesland	A. Durkstra	7-apr	1
Delfstrahuizen	Friesland	Nelleke Roos	6-apr	1
Drogeham	Friesland	Egbert Veenstra	6-apr	2

Eastermar	Friesland	Arend Timmerman	5-apr	2
Eastermar	Friesland	Willem Oevering	6-apr	1
Gelselaar	Gelderland	Arend Heideman	28-mrt	1
Goingarijp	Friesland	Bloemers I.	7-apr	3
Grou	Friesland	Maatschap. Wartena- Hoekstra	8-apr	2
Grou	Friesland	Sjoerd Hoekstra	10-apr	2
Harkema	Friesland	Foppe van der Meer	3-apr	1
Haskerhorne	Friesland	Jolanda Hoekstra	18-apr	2
Haulerwijk	Friesland	Dirk Hiemstra	6-apr	1
Hemrik	Friesland	T. Algra	7-apr	1
Hemrik	Friesland	Henk. F. Hansma	26-apr	2
Hitzum	Friesland	Joki Bakkers	7-apr	2
Hommerts	Friesland	H.J. van Os	7-apr	2
Jonkerslân	Friesland	Heleen Achterberg	6-apr	1
Joure	Friesland	Artina Oppenhuizen	6-apr	3
Jutrijp	Friesland	Wilbert Boersma	5-apr	2
Jutrijp	Friesland	I. Groenveld	4-apr	2
Jutrijp	Friesland	H. Huitema	5-apr	1
Jutrijp	Friesland	H.J. de Jong	10-apr	8
Katlijk	Friesland	Hendrik en Atsje de Vries	6-apr	2
Kollum	Friesland	Anny de Jong	9-apr	2
Kollumerpomp	Friesland	Menne Osinga	11-apr	2
Kortehemmen	Friesland	Hilda Mollenhorst	10-apr	2
Koufurderrige	Friesland	Jan Brouwer	7-apr	1
Koufurderrige	Friesland	B.de Vries	5-apr	3
Langezwaag	Friesland	Sietse van der Wal	5-apr	1
Langezwaag	Friesland	B. de Vries	6-apr	2
Langezwaag	Friesland	G. J. Fekken	11-apr	2
Lippenhuizen	Friesland	L. Jager	8-apr	2
Lippenhuizen	Friesland	Wytse de Jong	11-apr	4
Luxwoude	Friesland	Maatschap Maat - Fleer	6-apr	2
Makkum	Friesland	Wietske Visser	5-apr	6
Metslawier	Friesland	Tjitske Veenstra-van Dijk	5-apr	2
Mildam (brug)	Friesland	Jan Oord	11-apr	2
Molkwerum	Friesland	Mineke Bekkema	10-apr	1
Noardburgum	Friesland	Jan en Froukje van der Veen	7-apr	1
Noardburgum	Friesland	Johannes van der Veen	4-apr	1
Oldeberkoop	Friesland	A. Koning	6-apr	3
Oldeberkoop	Friesland	Dirk Schipper	6-apr	1
Oldekerk, Gaarkeuken	Groningen	Roel en Maartje Veenstra	24-mrt	1
Oldeouwer	Friesland	Alkema J.	20-apr	6
Oldeouwer	Friesland	P. Klompmaker	6-apr	2
Oldeouwer	Friesland	H. Nijholt	16-apr	1
Oldeouwer	Friesland	Fokke Stastra	5-apr	2
Ommen	Friesland	Ton Elzerman	7-apr	1
Oudwoude	Friesland	Willem en Sietske Jonkman	9-apr	1
Ouwsterhaule	Friesland	Maatschap Wietsma	11-apr	2
Paesens	Friesland	Oane Taekema	9-apr	1

Rohel	Friesland	D.J. Akkerman	7-apr	1
Rotsterhaule	Friesland	Afke Baas	6-apr	1
Rotsterhaule	Friesland	J. de Kleijne	17-apr	1
Rotsterhaule	Friesland	S.F. Venema	5-apr	2
Rottum	Friesland	H en E. Meester	7-apr	4
Ruigahuizen	Friesland	Melle van der Goot	10-apr	2
Scharsterbrug	Friesland	Siebe en Titia Bosma	20-apr	1
Sint Anna Parochie	Friesland	Sophie Brakel�	4-apr	1
Sint Johannesga	Friesland	Mulder P.	8-apr	1
Skarl	Friesland	Peter Jan en Hieke Dijkstra	6-apr	1
Steggerda	Friesland	Ultsje Jellema	23-apr	2
Suamarreheide	Friesland	Bareld Storm	8-apr	2
Terband	Friesland	Trienke en Henk Tjepkema	5-apr	1
Terwispel	Friesland	Bart Berga	8-apr	2
Terwispel	Friesland	Evert Wind	16-apr	2
Terwispel	Friesland	Arie en Ilse Steenwijk	14-apr	2
Terwispel	Friesland	Hannelien Ruijs en Marc van Leuven	8-apr	2
Terwispel	Friesland	Rikus en Tryntsje Veenstra	7-apr	1
Terwispel	Friesland	Sjoerd Wagenaar	6-apr	1
Tijnje	Friesland	Harriet van Sleen	4-apr	2
Twijzel	Friesland	Joke Smidt	6-apr	1
Warga	Friesland	Keimpe Gerrit de Boer	6-apr	2
Warga	Friesland	Aafke en Wiebe Kooistra	6-apr	1
Warga	Friesland	S. Talsma	6-apr	2
Warns	Friesland	P.J. Dijkstra	6-apr	1
Warns	Friesland	Bauke Smid	8-apr	5
Welsrijp	Friesland	Joustra	5-apr	2
Wijnaldum	Friesland	Sytse Elzinga	6-apr	2
Wijnaldum	Friesland	Rinze en Maartje Post	11-apr	4
Wommels	Friesland	Roel Schraa	5-apr	2
Zweins	Friesland	Anneke de Boer	7-apr	4

Aanvullingen op deze lijst van 2020 zijn erg welkom. Vooral uit andere provincies krijgen we maar weinig berichten. Staat U naam niet bij de alfabetische volgorde van plaatsnamen dan hoor ik graag wanneer de eerste boerenzwaluw weer bij U terug was in de broedschuur.

Uit deze lijst met eerste aankomsten in de stallen blijkt dat er toch een grote variatie in aankomst is. Vaak zijn het de mannetjes die als eerste terug zijn (lange staarten!) en snel hun plekje innemen. Soms zitten er grote verschillen in aankomst per woonplaats. Zo was het verschil in aankomst in Hemrik in 2020 groot tussen T. Algra (7 april) en Henk F. Harmsma (26 april). De oorzaken van vroege en late aankomsten kunnen allerlei oorzaken hebben. Soms worden de terugkerende boerenzwaluwen op hun reis verrast door opkomende stof en zandstormen. Een ander keer hebben ze een slecht seizoen in het overwintergebied gehad (weinig voedsel voor de rui van veren) en moesten ze veel naar het zuiden overwinteren of door weersomstandigheden een andere route nemen die veel langer was (b.v. terug over Italië in plaats van via Gibraltar). Ook deze winter 2020-2021 hadden de boerenzwaluwen weer te maken met stof en zandstormen. Op 18 februari 2021 toont het **NOAA-20 ruimtevaartuig** deze stof en zandstorm in Noordwest Afrika. Net op de route terug voor veel zangers die via Gibraltar ons land weer willen bereiken.

18 februari 2021

Zand en stofstormen in Noord-Afrika in februari 2021.

Terwijl een groot deel van de pluim ten westen van Afrika verschijnt, is een sliert stof te zien die door de wind naar Europa waait. Volgens een verhaal van meteoroloog Marshall Shepherd, drijven sterke en aanhoudende winden uit het zuiden minstens een paar keer per jaar stof uit de Sahara naar Europa. Dit klopte want ik vond op de afvalcontainers achter onze woning enige dagen geleden weer een dun laagje bruin zand!

Ik ben dan ook erg benieuwd wanneer de eerste boerenzwaluwen dit jaar terugkeren IN de broedstallen in ons land. Helpt U mee dit lijstje met aankomstdata te vullen in 2021. Mocht U naam en woonplaats er niet bij staan, of U wilt voor de eerste keer meedoen dan hoor ik het graag. Stuur U aankomstdata door van 2021, ook oude data van voorgaande jaren is van harte welkom! Tijdreeksen zijn ook prima.

Heeft U nog historische gegevens of bijzondere ervaringen met boerenzwaluwen geeft U die dan op, wij ontvangen ze graag.

Joure 5 maart 2021.

Jan de Jong, E.A. Borgerstraat 66 8501 NG Joure. Tel. 0513-414788 of email; j.d.jonglc@home.nl